

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

วัด...ที่ฟังที่ร่มเย็นทางใจ

ต้องได้เทศน์ทุกเช้า ๆ ไม่มีเว้น เรานะเหนื่อย กลางวิกาลวันยังมีอีกนะ กลางวิกาลวันมาเรื่อย ๆ จนเย็น พอค่ำแล้วปิดฉากไม่รับแขก ใครมาจากไหนก็ไม่รับ ๕ โมงครึ่งไปแล้ว ตั้งแต่ ๕ โมงยังมีรับอยู่บ้าง ทั้งรับทั้งชู่ละประมาณ ๕ โมงกว่า เพราะทุกวันนี้ ๕ โมงมันค่านี้นะไม่เหมือนแต่ก่อน เดือนมีนา เมษา กลางวันมาก เดือนเหล่านี้กลางวันน้อย พอ ๕ โมงนี้ค่ำแล้วซักจะไม่รับแขกแล้ว ๕ โมง ใครมามากมาน้อยเท่าไรก็ไม่รับ รักษากฎระเบียบของวัดของธรรมวินัยไว้ เอาตามโลกนั้นหาประมาณไม่ได้นะ ฟังแต่ว่าโลก โลกก็คือโลกเล็ก โลกเลาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้

ธรรมต้องมีหลักมีเกณฑ์ ให้ความร่มเย็นแก่โลกคือธรรม โลกต้องอาศัยธรรม ดังที่พูดเมื่อวานนี้มีบ้านที่ไหนไม่มีวัด... โศกเศร้าเหงาหงอย ถ้ามีวัดก็พอเป็นที่ฟังที่ร่มเย็นทางใจอย่างเขาไล่พระออกจากป่า เขามาฟ้องเราเขาจะให้เราไปไล่พระออกจากป่า นายใหญ่ ๆ เสียด้วยนะมานี้ สามนายสี่นาย พันโทพันเอกมา ที่แรกเขาไปหาท่านเจ้าคุณก่อน ท่านเจ้าคุณท่านทิ้งมาหาเราละซี ให้ไปไล่พระออกจากป่า ทิ้งมาหาเราว่าท่านอาจารย์มหาบัวไม่ไห้หนี เขาก็ตามเข้ามาละซี ก็ดีเขาตามเข้ามาหาตอนนี้ดี ไม่งั้นเรื่องมันจะยืดเยื้อไปนานนะ ดีไม่ดีอาจถูกไล่จริง ๆ ก็ได้ มาหาเราเขาก็ไล่เบียดเข้ามา

ได้ทราบที่ท่านไม่ไห้พระที่อยู่ที่นี่หนีไปไหน ใครมาบอกอย่างนั้นละ ท่านเจ้าคุณธรรม.. วัดนั้น...ว่าท่านอาจารย์มหาบัวไม่ไห้หนี จากนั้นมาต่างคนก็ต่างไล่เบียดกัน แล้วเหตุที่จะไล่พระเป็นยังไง พระไปฉกฉกปล้นขโมยอะไรของใครบ้าง ทำความเสียหายยังไงถึงต้องไล่พระออกจากป่า เขาว่าพระทำลายป่า ท่านทำยังไงท่านทำลายป่า ท่านไปเลื่อยไม้วางั้น เลื่อยไม้มาทำอะไร เอามาทำวัด โห วัดเป็นหัวใจของแผ่นดินหัวใจของประเทศไทยชาวพุทธเรา ที่ไหนไม่มีวัดที่นั่น โศกเศร้าเหงาหงอย ที่ไหนมีวัดที่นั่นเหมือนบ้านมีขี้มีแปมีหลักมีเกณฑ์มีความชุ่มเย็น จะไล่ท่านไปหาอะไร การสร้างวัดนั้นสร้างเพื่อประโยชน์ของหัวใจของทุกคน ไม่ใช่เพื่อกอบโกยเอาเฉพาะตัวเอง

หากว่าท่านทำอย่างนั้นจริง ๆ ก็ไม่ผิด ไม่ควรที่จะไปไล่ท่านเพราะเหตุแห่งการทำประโยชน์ให้โลก ถ้าอย่างนั้นใครจะทำประโยชน์ให้โลกได้ละ ก็เมื่อพระทำประโยชน์เพื่อโลกแล้วถูกไล่ถูกขับอย่างนี้ แล้วใครจะทำประโยชน์ให้โลกได้ จะไม่ถูกไล่ถูกขับไปหมดทั้งบ้านทั้งเมืองละหรือ ไล่กันไป นั่นก็ดีมาหาเรา เราก็ชี้แจงถึงเรื่องคุณค่าแห่งการมีวัดมีวา มีพระมีเถรมีผู้ปฏิบัติ มีผู้ชักจูงแนะนำสั่งสอนเป็นของดีแล้ว อยู่เหมือนวัวเหมือนควายนี่ก็มีแต่ถูกขึ้นเชียง

เรื่อย ๆ นั่นแหละ สัตว์ไม่มีเจ้าของนี่ พวกประชาชนญาติโยมก็มีพุทธศาสนาเป็นหลักเกณฑ์ มีครูบาอาจารย์พระเถระเป็นผู้นำ เป็นความถูกต้องอยู่แล้ว

เอาละจะไปดูนะเราก็บอกอย่างนั้นแหละ เรื่องที่ว่าจะไล่พระหนีจากป่าว่าพระทำลายป่านี้แล้วจะไปดูแหละเราก็บอก ว่าวันไหนเราจะไป แต่ก็พูดให้เป็นที่เข้าใจกันเสียก่อนว่าศาสนากับประชาชนนั้นแยกกันไม่ออก เราทุกคนเวลานี้มาอยู่ที่นี่ก็เป็นชาวพุทธเหมือนกัน ชาวพุทธไล่ชาวพุทธ มือขวาตีมือซ้าย มือซ้ายฟันมือขวาของคนคนเดียวกันใช้ไม่ได้เลย เป็นแขนของคนอื่นมือของคนอื่นค่อยยังชั่ว นี่มือซ้ายไปฟันมือขวา มือขวาฟันมือซ้าย มือขวาฟันขาซ้าย มือซ้ายฟันขาขวา ขาของตัวเองฉิบหายหมดแบบนี้ มีคุณค่าที่ตรงไหนที่น่าชมเชย อันนี้ชาวพุทธด้วยกันมาไล่กันออกจากป่าจากเขา ทั้ง ๆ ที่ผู้หนึ่งทำประโยชน์ให้โลกผู้หนึ่งไปไล่ ไล่เพื่อประโยชน์อะไรละ ว่าไปทำลายป่า เราก็ไปดูจริง ๆ แต่เวลาเราพูดนั้น คือที่มาหาเรานี่ มองดูก็รู้ไม่มีญาณก็ตามเถอะ ก็รู้ว่าลง-ลงจริง ๆ ไม่ใช่ลงธรรมดา ยิ้มแย้มแจ่มใสทุกสิ่งทุกอย่างเลย เป็นอันว่าถึงเราไม่ไปดูก็ตามไม่ไล่แหละ เราดูก็รู้

แสดงถึงคุณค่าแห่งศาสนาให้ฟัง เวลาในโลกอยู่ได้เพราะธรรมหา ไม่ได้อยู่ได้เพราะการบีบบังคับซึ่งกันและกันอย่างนั้นะ โลกอยู่ได้เพราะธรรม ธรรมให้ความร่มเย็นทั่วหน้ากัน นี่พระท่านเอาไม้มาทำประโยชน์สร้างวัดสร้างวาเพื่อประชาชนได้อยู่ได้อาศัยได้ฟังการอบรม ได้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เมื่อเวลาเดือดร้อนวุ่นวายวิ่งเข้าวัดเข้าวาหาพระเจ้าพระสงฆ์เป็นที่ร่มเย็น แล้วถูกไล่เสียอย่างนี้ทำยังไงละ จะเอาหัวชุกไว้ที่ไหนละ ไล่กันไป ๆ สุดท้ายเราเป็นคนไล่เขา ที่แรกเขาก็มาไล่เบียดเราก่อน ต่อมาเราไล่เบียด มีแต่เราไล่เรื่อย ๆ ๆ ไล่ตรงไหนติดตรงนั้นชิตีนี้ ติดเรื่อยยอมรับเรื่อยนะ ยอมภายในใจ ยิ้มแย้มแจ่มใสมากที่สุดทีเดียว เอาละเวลาว่างเราจะไปดู แต่เราแน่ใจแล้วว่ายังไงก็ไม่ไล่

เราก็ไปดูจริง ๆ เห็นอย่างที่ว่านี่ ไปดูไม้เป็นไม้เขาตัดโค่นทิ้งตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้า กัสสปะโนนละมั่งกว่าจะมาถึงพระพุทธเจ้าโคดมเรา พวกตัวด้วงตัวหนอนมันเจาะมันไชตายมาตั้งกี่ปีแล้วนี่ ไปเลื้อยมานี่ช่องพวกตัวพวกหนอนมันกัดมันเจาะมันไชแหลกหมดแต่แผ่น ๆ ไม่ใช่ไม้สดเอามาเลื้อย เป็นไม้ที่ตายมานานแล้วนี่ เราก็ไปดูไม้แผ่นขนาด..ไหนที่ว่าทำลายป่าถามพระดู ไหนพระเอาไม้มาทำอะไรบ้าง ก็ไม่เห็นทำอะไร มีศาลาเล็ก ๆ นะ ที่ว่าไม้ที่ทำลายป่านะ แล้วมีที่ไหนอีก ไม่มีที่ไหนมีเท่านี้ ไม้เป็นไม้เก่าแก่มาแต่ไหน เขาเลื้อยออกมาปุพอได้นั่งเท่านั้นแหละ ดูเหมือน ๑๕ แผ่น ประมาณหน้า ๙ นิ้ว แต่รอยพวกด้วงพวกหนอนมันเจาะมันไชจนเป็นรูเป็นช่องเต็มไปหมด เป็นไม้เก่าแก่ไม้ตายแล้วเขาเอามาเลื้อย นอกจากนั้นก็มีที่ไหนอีก ไม่มี มีเท่านี้

แต่เรื่องราวที่เขากระซิบกระซาบตามทางมานั้นเราทราบได้ดีแล้ว เราไม่พูดไม่จำเป็นต้องพูด อ้อ เป็นอย่างนี้เอง แล้วพระองค์นั้นก็อยู่จนกระทั่งป่านี่ละมั่งไม่ได้หนีไปไหน เขาก็

ไม่เคยไปเลยว่ำนั้น ไม่ไปไล่อีก แล้วทุกวันนี้ก็ยิ่งส่งเสริมให้พระรักษาป่า ให้พระอยู่ในป่าไม่ไล่เหมือนแต่ก่อน ก็ยิ่งชุ่มเย็นละ อย่างนั้นละวัดอยู่ที่ไหน มีวัดที่ไหน ๆ เป็นอย่างนั้นละ

เมื่อวานนี้ก็ยิ่งพูดให้ฟังถึงเรื่องโรคฝีดาษ เป็นยังไงอำนาจของศาสนาเห็นอย่างประจักษ์เลย เห็นด้วยตาของเราที่มันชัดเจน เราได้ยินแต่คำเขาบอกเล่ามาอย่างนั้นอย่างนี้ เอามาเล่าก็เล่าไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยไม่เต็มใจ ถ้าเจ้าของได้เจอด้วยตาเจ้าของแล้วเล่ามันถนัดชัดเจนมากที่สุดทีเดียว ถึงใจ ๆ อย่างที่พูดถึงเรื่องเดินผ่านป่าช้าผีดิบ ป่าช้าผีเป็นผีตาย จนกระทั่งดูคนแตกบ้านแตกเรือนไปหมด ไปดูด้วยตาเจ้าของมันเห็นชัดอย่างนั้นมันพูดได้เต็มปากซิ คนตายก็ตายเกลื่อน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธเจ้าก็ยังมีอยู่ในโลกนี้ ก็อย่างเมื่อวานที่พูดให้ฟัง อย่างนั้นแหละอำนาจของอรรถของธรรม ไปอยู่ที่ไหน การปฏิบัติตัวของพระของเถรดีแล้วมีความชุ่มเย็น มีฤทธาศักดานุภาพ

พูดถึงเรื่องเขาเอาปืนมายิงเราก็มีย ภาษาภาคอีสานเขาเรียกจาป็นยิง เขาจาเขาพูดเขาร้องตะโกนจะเอาปืนยิงเรา อย่างนั้นก็มีย เราดี ๆ อยู่นี่จะเป็นอะไรไป เขาขู่เขาวัวเฉย ๆ เขาไม่ได้ยิง เราก็กวาวนาของเราสบาย ป่านั่นดีนี่ คือในป่าคนไม่ค่อยรบกวนนอกจากนายพรานเขาเข้าไป เราก็กวาวสบาย กลางวันเดินจงกรมอยู่นี่ก็อึกมันมากินน้ำอยู่นะ เราเดินจงกรมมันมีหนองอยู่นี่ อึกมันมากินน้ำเราดูอึก อ้อ มากินเวลาเงียบ ๆ กินท่าระวังมากนะ ถ้าทุกวันนี้ประมาณห้าโมงครึ่ง อึกมันมากินน้ำ รีบกินแล้วรีบเผ่นเลยนะไม่อยู่ เราก็กวาวมัน อ้อ นี่เขามาหาขี้สัตว์ ๆ เหล่านี้เอง อยู่ที่นี่ส่วนมากเขาไม่ไปไล่เนื่อะเราไปอยู่ที่นั่น แล้วก็มียอันธพาลนั่นละไปไล่เนื่อ จนได้เป็นเรื่องเหมือนเป็นนิทานมาเล่านี้ละ

พระอยู่ที่ไหนเย็นดังบอกแล้วนี่ พระไปอยู่ที่ไหนสัตว์หลั่งไหลเข้ามา ๆ มีเท่าไรหลั่งไหลเข้ามาหาพระ พวกนี้มันพวกเคยผ้าเหลืองมาแล้ว สัตว์เหล่านี้เคย เพราะเกิดมานี้ตั้งกัปตั้งกัลป์แล้ว ตายเกิด ๆ ตายเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติมาเป็นคนก็ได้บวชเป็นพระ ไม่ศาสนาพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งก็ต้องเป็นองค์หนึ่งองค์ใดจนได้ แล้วมันก็ชินหัวใจสัตว์

คิดดูซิตั้งแต่สัตว์ยังหาที่พึ่ง ก็พึ่งศาสนา คนเราไม่เสาะแสวงหาที่พึ่งไม่ได้นะ ที่พึ่งทางใจสำคัญมากนะ เวลานี้โลกข้ามที่พึ่งทางใจจนเหมือนว่าที่พึ่งทางใจไม่มีความหมายเลย ยิ่งกว่าวัตถุสิ่งของเงินทองแร่ธาตุต่าง ๆ เต็มบ้านเต็มเมือง ต่างคนต่างติดต่างดินต่างไขว่คว้าหา ทั้ง ๆ ที่คว่ำตรงไหนก็พัง ๆ ไม่สมหวังสักอย่าง แล้วก็ต่างคนต่างชะม๊กเขม่นเอาอย่างจริงจังด้วยนะถ้าเป็นเรื่องอย่างนั้น ถ้าเป็นเรื่องศีลเรื่องธรรมเรื่องจะเป็นสารประโยชน์แก่จิตใจนี้ไม่สนใจ เพราะไม่มีผู้บอกผู้สอนผู้แนะให้รู้นี้ ไม่ว่าท่านว่าเรานะ จะไปตำหนิเขาที่เดียวก็ได้ คือไม่รู้ว่าจะว่าไง เกิดมาแต่พ่อแต่แม่ก็พาดินพาดิตแบบนี้ ลูกมาก็แบบเดียวกันหลานมาก็แบบเดียวกัน ไม่มีใครพาดินพาดิตทางด้านอรรถด้านธรรมก็ไม่รู้

นี่ยังตื่นชาวพุทธเราเวลาว่างพ่อแม่ยังพาลูกพาหลานไปวัดไปวาใส่บาตร บางรายก็อุ้ม

ให้ลูกใส่บาตร แม่อุ้มลูกเอาไว้ให้ลูกใส่บาตร นี่ก็ยังมีตัวอย่างอันดีให้เห็น เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว มันก็ได้ตัวอย่างอันดีไปใช้ชีวิต นี่ที่ไหน ๆ ไม่มีนะ ส่วนมากจะมีเฉพาะเมืองไทยเราได้ใส่บาตรอย่างที่ว่านี้ เด็กก็อุ้มใส่บาตร พ่อแม่พาลูกทำลูกก็ให้เห็นคติตัวอย่าง แล้วพาไปวัดไปวาสวดมนต์ไหว้พระ ลูกก็เห็นพ่อแม่เป็นตัวอย่าง ลูกก็ศึกษาเอาจากนั้นโดยหลักธรรมชาตก็ได้ที่เกาะที่ยึดทางใจ ยังมีครูมีอาจารย์คอยแนะนำสั่งสอนในทางที่ถูกที่ดีในด้านศีลธรรมด้วยแล้ว ก็ยังเป็นความดี

ความดีนี้คนมองไม่เห็นนะ เป็นความดีที่ลึกลับ เมื่อกิเลสยังหนาอยู่เป็นความดีที่ลึกลับ ธรรมก็แทบว่าไม่ได้ยินเพราะกิเลสมันทับถมไปหมดมองไม่เห็น แต่เวลาเปิดขึ้นมาซิ ธรรมเปิดขึ้นมากิเลสหมอบลง ๆ ธรรมเปิดเผยกิเลสลับเข้าไปแล้วที่นั่นมันเปลี่ยนกันนะภายในใจ ใจดวงเดียวนี้เวลามันลุ่มลูกคลุกคลานจะเป็นจะตายก็เห็นอยู่ชัด ๆ ประจักษ์ตัวเอง เวลาค่อยเปิดออก ๆ ความสงบร่มเย็นค่อยปรากฏภายในจิตใจเพราะการบำเพ็ญเข้าเรื่อย ๆ มันก็เปิดออกเรื่อย กิเลสก็ค่อยยุบยอบลงไป ๆ ที่ฟังเด่นขึ้นเรื่อย ที่ฟังทางใจนะ นี่ละที่ฟังทางใจเด่นขึ้น ๆ

อยู่ที่ไหนสบายหมดเมื่อมีหลักใจ เฉพาะเพียงสมาธิเท่านั้นก็พอนะ สมาธิคือใจสงบไม่ติดไม่ค้นหาเรื่องราวอะไร มากำหนดดูเจ้าของเมื่อไรเย็นฉ่ำ เย็นสบาย มีที่ยึดมีที่เกาะ ตายวันตายคืนก็ไม่สงสัยเพราะหลักได้แล้วติดอยู่กับมือ เหมือนกับว่ากำไว้ในมือนี้ แต่นี่ไม่มีอะไรจะมากำนั้นซิ มีแต่ฟันแต่ไฟกำไว้ในมือ ไม่มีศีลมีธรรมกำไว้ในมือในหัวใจมันก็ร้อน

เพราะฉะนั้นจึงสอนให้มีการบำเพ็ญ ที่แรกก็อาศัยครูบาอาจารย์เสียก่อน อาศัยตำรับตำราท่านแนะนำชี้แจงยังงี้เราก็พยายามทำตามท่านที่สอนเรา อันนี้ครูบาอาจารย์ก็สอนอีกด้วย เราก็เอาวิธีการของท่านไปบำเพ็ญต่อตัวของเราเอง หลายครั้งหลายหนก็เจอกันจนได้นั้นแหละเพราะธรรมมีอยู่นี้ ค่อยๆ เชี่ยวชูดันเหมือนเขาไปสู่ปลานั้นนะ สุ่มปลาในหนอง จับตรงนี้ไม่ถูก จับตรงนั้นบ้าง จับหลายครั้งหลายหนก็ถูก เพราะปลาในหนองมี สุ่มไปหลายครั้งหลายหนก็ถูกปลาจนได้นั้นแหละ

อันนี้ธรรมมีอยู่เพียงแต่ว่ากิเลสมันหนาแน่น เหมือนกับว่าน้ำมากกว่าปลา เวลาสุ่มลงไปไม่ค่อยเจอปลา สุ่มหลายครั้งหลายหนก็เจอปลาจนได้ อันนี้ก็เลสกี้เหมือนกับน้ำ ปลาเหมือนกับธรรม สุ่มลงไปคราวนั้นคราวนี้หลายครั้งหลายหนก็เจอเอา จิตสงบแน่ให้เห็น

อันนี้เราก็เคยได้เล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังก็เพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจ บวชมาใหม่ ๆ แต่เป็นนิสัยชอบภาวนานะ นิสัยนี้มีมาตั้งแต่เดิม ใครสอนไม่สอนก็ไม่ทราบมันหากเป็นอยู่ในจิตนี้มันแปลก ๆ อยู่อันนี้ ที่นี้เวลาบวชใหม่แล้วก็ฝึกหัดภาวนาแหละ ถ้ามานานพระครูท่านจะให้ทำยังงี้อยากภาวนา ภาวนาพุทโธนั่นแหละ เราก็ภาวนาพุทโธ เอาพุทโธไปภาวนานะ ท่านพูดเท่านั้นแหละไม่มากนะ เราก็เอาพุทโธไปภาวนา พอหยุดเรียนหนังสือจะใช้เวลา ๑ ชั่วโมงทุกคืน ๆ นะ สมมุติว่าเราจะนอนตอนตีหนึ่งอย่างนี้ หกทุ่มเราหยุดเรียนแล้ว ๑ ชั่วโมงนั้นทำ

ภาวนา ถ้าเราจะนอนตีสองอย่างนี้ก็ตีหนึ่งหยุดแล้ว ไว้เวลา ๑ ชั่วโมง ๆ แล้วก็ภาวนาละชิ พุท
โธ ๆ ไปเรื่อย ตั้งใจ

มันไม่ได้เรื่องเพราะคนไม่เคยนี่ วันไหนไม่ได้เรื่องก็ช่างมันเราได้ภาวนาได้บุญก็เอา
หลายครั้งหลายหนนั้นละสู่มไปสู่มมาสู่มปลานะ สู่มหลายครั้งหลายหนก็ไปเจอเอาจนได้ จิต
สงบเข้ามา ๆ เหมือนเรตาคแหไว้แล้วตั้งจอมแห ตีนแหมันก็หดเข้าไป ๆ อันนี้กระแสของ
จิตมันเหมือนกับตีนแห กระจายออกไปข้างนอก พอเรานึกพุทโธ ๆ นี่เหมือนจอมแห นึกพุท
โธก็เข้าไป ๆ แล้วกระแสของจิตค่อยสงบเข้ามา ๆ ความสงบของกระแสจิตนั้นก็เป็จุดที่ให้
เกิดความสนใจอีกจุดหนึ่งเหมือนกัน ยิ่งพุทโธก็ยิบเข้าไปกระแสของจิตรวมเข้า ๆ หยุดก็กลาย

โห อัจฉรย์นะ อัจฉรย์จริง ๆ นะเพราะเราไม่เคยเห็นตั้งแต่วันเกิดมา มาเจอเอาวัน
นั้นในเวลานั้นด้วย ตื่นเต้นนะมันไม่เคยเห็นความสุขความอัศจรรย์ความแปลกประหลาดอย่าง
นั้นมันก็ตื่นเต้น ความตื่นเต้นเลยไปกระเทือนความสงบเสีย เลยถอนออกมา โอ๊ย เสียตาย วัน
หลังเอาใหม่.....ไม่ได้เรื่อง เอาอยู่นั้นเสียจนกระทั่ง นี่พูดย่อ ๆ นะเวลามันรวมนั้นมันอัศจรรย์
จริง ๆ นี่ มันเหมือนเกาะอยู่ในมหาสมุทรทะเลหลวงนั้นละ เป็นเกาะ จุดที่เป็นจุดที่สงบเป็นจุด
ที่อัศจรรย์อยู่ในนั้น เป็นจุดที่มีความสุขอยู่ในนั้น ความแปลกประหลาดอยู่ในจุดนั้นหมด

ข้างนอกโลกเหมือนไม่มีนะ มันขาดจากกันหมดเรื่องโลกสงสารนะ มีอันเดียวเท่านั้น
เป็นของอัศจรรย์ จึงเป็นเหมือนว่าเกาะในท่ามกลางมหาสมุทร พอเป็นอย่างนั้นแล้วไม่นานมัน
ถอนเสีย วันหลังขนาบใหญ่เลยมันก็ไม่ได้เรื่อง มันไปเป็นสัญญาอารมณ์กับของเก่ามันนะมัน
ไม่ได้ภาวนา มันจะไปทวงเอาหนี้เก่าเลยไม่ได้ภาวนา แต่ไม่หยุดนะทำอยู่อย่างนั้นเป็นประจำ
มันไม่ได้ก็ช่างมันเอาใหม่ทำเรื่อย

สรุปความลงแล้วที่เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปีนี้จิตประเภทนี้เป็นให้ ๓ หน เป็นหลักใจฝั่ง
ลิกนะ อันนี้ละที่ทำให้เกิดความเชื่อความเลื่อมใสในศาสนา เชื่อในมรรคผลนิพพาน อันนี้เป็น
เชื่ออันสำคัญมากนะมันฝั่งอยู่ลิก ๆ เราเคยเห็นอย่างนั้น ๆ ศาสนาไม่มีมรรคมีผลจะเป็นอย่าง
นั้นได้หรือ นั้นมันนำคิดนะ มันก็คิดละชิ ศาสนาต้องมีมรรคมีผล ไม่มีมรรคมีผลจิตของเราจะ
เป็นอย่างนั้นได้หรือ แต่เกิดมาเราไม่เคยเห็นก็มาเป็นเวลาภาวนาซึ่งเกี่ยวกับทางพระศาสนา
ให้เห็นได้ชัด ๆ อย่างนั้น ศรัทธาก็ฝั่งลิก ตั้งแต่เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปีเป็น ๓ หน โห เป็นที่ไรนี่
มันเอิบอิมทั้งวันนะ มันเป็นกลางคืน กลางวันวันนั้นมันจะเอิบอิมอยู่ทั้งวัน จิตมันจะประหวัด
ๆ อยู่ในจุดนั้นละจุดที่มันเป็นแล้วผ่านไปแล้วนะ มันอัศจรรย์ขนาดนั้นชิ ทั้งวันจิตไม่ไปไหน
เลยอยู่แต่นั้นเป็นอารมณ์ของจิต

พอออกปฏิบัติแล้วทีนี้จะเอาใหญ่เอานั่นละเป็นตัวประกันเลยนะ เอารวม ๓ หนนั้นเป็น
ตัวประกันเลย ทีนี้จะเอาใหญ่จะเอาให้ได้อย่างนั้น ไม่ได้ก็ตายเท่านั้น ไม่ตายต้องได้มีเท่านั้น มี
สองอย่าง พอออกมาแล้วก็เอาใหญ่ละที่นี้ ไม่มีงานมีการอะไร เรียนก็หยุดหมดแล้ว คำว่าเรียน

หยุด - หยุดจริง ๆ ไม่พำร่าเพรื่อนะเรา ไม่เรียนอะไรอีก มีแต่ภาวนาฟาดทั้งวันทั้งคืน ๆ เอาไปเอามามันก็ได้ซี ได้อัน ๓ หนนั้นมารวมเป็นหนเดียว ได้ ๓ หนมารวมเป็นหนเดียวคือไม่เสื่อมที่นี้ไม่เป็นเช่นนั้น แนวลงเรื่อย ๆ อัจฉรย์ลงเรื่อย ๆ โถ จิตเบิกบานยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ่งอดข้าวเข้าไปแล้วยิ่งดีขึ้น ภาวนาเริ่มอดข้าวมาแต่ไหนละเริ่มออกที่แรก ยิ่งดี ๆ ก็เอาใหญ่เลย จนมาเสื่อมที่ว่ามาทำกลดหลังหนึ่ง

แหม จิตเสื่อมจากสมาธินี้ไม่มีอะไรร้อนเท่านั้น ร้อนเป็นพื้นเป็นไฟทั้งวันทั้งคืนเผาไหม้อยู่ตลอดเวลา เพราะอยากได้อันนั้น เสียอกเสียใจที่อันนั้นหลุดมือไป ทำยังไงมันก็ได้ ๆ มันถึงได้ร้อนเอามากมายกายกอง ทุกข์มากแสนสาหัสที่สุดก็คือทุกข์เวลาจิตเสื่อมจากสมาธินะ อันนี้ทุกข์มากทีเดียว เพราะฉะนั้นเวลามันเกิดขึ้นมาอีกแล้วมันจะเสื่อมลงไปอย่างนั้นก็ต้องตายไปด้วยกัน ไม่ตายเสื่อมไม่ได้ ถ้าเสื่อมต้องตาย เพราะมันขีด-ขีดความทุกข์ความทรมานเจ้าของไปอยู่ที่ไหน ๆ ก็มีแต่พื้นแต่ไฟเผาอยู่ในหัวใจ

มันได้ฟื้นกลับคืนมาพอได้คืนมาแล้วที่นี้ก็เหมือนกับนักโทษถูกจองจำ ๕ ประการ มีคอแขน ขา เป็นต้น ที่นี้จิตก็เป็นเหมือนนักโทษต้องถูกจองจำขนาดนั้น ไปไหนมาไหนต้องบีบบังคับกันตลอดผลอมไม่ได้ จะเสื่อมไปไม่ได้เสื่อมเราต้องตาย ถ้าเราอยากมีชีวิตอยู่จิตเราจะต้องไม่เสื่อม ถ้าเสื่อมเมื่อไรต้องตายไปด้วยกัน เพราะขีดหลาบที่จะอยู่ในโลกนี้อีกต่อไป จะตายแบบไหนก็ไม่รู้แหละมันหากจะตาย เพราะจิตอันนี้ไม่เหมือนจิตใคร ว่าอะไรมันขาดสะบั้นไปเลย ที่ว่าจิตแบบเพชรมันยังเลยเพชรไปอีกจะว่ายังไง ว่าอะไรมันขาดสะบั้น เช่น ภูเขาทั้งลูกนี้มันขาดสะบั้นเลย ที่นี้จิตจะเสื่อมไปไม่ได้ก็พิดกันใหญ่ นี่ก็ทุกข์มาก

เวลาจิตเสื่อมต้องอาศัยครูบาอาจารย์ นี่เห็นไหมครูบาอาจารย์เป็นหลักสำคัญมากนะ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร จิตเราเสื่อมอยู่กับท่านพออยู่ได้นะ เวลาออกไปภาวนาคนเดียวที่มันเห็นชัดเจนนะ ยังไม่มีหลักมีเกณฑ์ไปอยู่คนเดียวเป็นไฟเผาตัวเองอยู่ในป่าในเขา จนกระทั่งอยู่อย่างนี้อยู่ไม่ได้ ต้องไปอยู่กับครูบาอาจารย์ ครั้นกลับมาหาท่านก็เย็นสบาย ถึงไม่เจริญมันก็ไม่ติดไม่คืนไม่เป็นพื้นเป็นไฟ นี่ละอำนาจของธรรมท่านครอบเอาไว้ นี่เมื่อเรายังอาศัยเราไม่ได้เราพึ่งเรายังไม่ได้เราก็พึ่งครูบาอาจารย์ นี่หลักใจเป็นอย่างนั้นนะ จากนั้นเราได้ผลขึ้นมาเราก็พึ่งครูบาอาจารย์ ได้ผลขึ้นมาทั้งพึ่งตัวเองทั้งพึ่งครูบาอาจารย์ หนักเข้า ๆ ที่นี้ก็แน่นหนามั่นคงขึ้นเรื่อย ๆ เราก็พึ่งเรามากยิ่งกว่าจะไปพึ่งครูบาอาจารย์

เมื่อทางนี้มีความแน่นหนามั่นคงเป็นที่แน่ใจหนักเข้า ๆ เราก็ปล่อยครูบาอาจารย์เข้ามาพึ่งทางนี้มากเข้า ๆ พิดจนกระทั่งเต็มที่แล้วครูบาอาจารย์ยกกราบบูชาไว้ แต่หวังจะพึ่งท่านไม่หวัง เมื่อที่พึ่งของตัวเองเต็มที่แล้วก็ปล่อยครูบาอาจารย์ แต่เหตุทุนที่สุดนะ ปล่อยด้วยความเหตุทุน ปล่อยด้วยความเห็นบุญเห็นคุณเป็นกตัญญูว่าอย่างนั้นเถอะ ซึ่งมากที่สุด แต่ที่จะไปเกาะท่านให้ท่านเป็นตัวประกันเหมือนอย่างแต่ก่อนไม่เกาะ แต่เรื่องเหตุทุนท่านเหตุทุนสุดหัว

ใจ เพราะบุญเพราะคุณท่าน นั้นแหละท่านว่ากตัญญูเป็นอย่างนั้น

นี่แหละหลักใจเป็นของสำคัญนะ จึงให้พี่น้องทั้งหลายได้พากันประพฤติปฏิบัติ หลักใจนี้
 อย่างมองข้ามนะ จุดสำคัญที่โลกเรามองข้ามเรียกว่าทั้งโลกก็ว่าได้ นี่จะผิดไปไหน มันมียับ
 แหยบ ๆ เท่าแสงหิ่งห้อยที่จะพาเสาะแสวงหาคุณงามความดีก็คือชาวพุทธเรา เฉพาะอย่างยิ่ง
 เกี่ยวกับพวกวงปฏิบัติมันเหมือนเดือนเหมือนดาวนะ ดาวดวงใหญ่ก็มี ดวงเล็กก็มี ความสว่าง
 ของจิตใจที่ได้บำเพ็ญธรรม ความสว่างมากสว่างน้อยต่างกันเหมือนกับดาวบนฟ้า มองไปเห็น
 ไหมดวงใหญ่ก็มีดวงเล็กก็มียับแหยบ ๆ อยู่นะ นั่นละจิตที่มีธรรมเข้าแฝง ๆ เป็นอย่างนั้น ถ้าไม่
 มีธรรมเข้าแฝงนี้มีดตื้อไปหมดเลย พากันจำให้ตี

พูดนี้ไม่ได้สงสัยพูดนะ ไม่ได้นำความสงสัยมาพูดให้ท่านทั้งหลายฟังนะจำให้ตีก็แล้วกัน
 หลวงตาบัวตายแล้วไม่มีใครเทศน์อย่างนี้นะ นี่แหละหลักความจริงร้อยเปอร์เซ็นต์ จิตที่ได้อบรม
 ศีลธรรมแล้วมันเหมือนกับดาวอยู่บนฟ้ามันยับ ๆ แหยบ ๆ ยิบ ๆ แหยบ ๆ อยู่ จะอยู่เวลาไหนก็
 ตามสับปนกันอยู่เป็นล้าน ๆ คนก็ตาม จะมียับ ๆ อยู่ดวงเดียวดวงคนที่สนใจในอรรถในธรรม
 มันบอกอยู่ในนั้นเสร็จ นั่นละธรรมอยู่ในหัวใจ เจ้าของไม่รู้ก็ตาม แต่หมายถึงพระพุทธเจ้าที่
 ท่านรู้ท่านมาเล่าให้เราฟัง เข้าใจหรือเปล่า พวกเราจะรู้ภาษาอะไร เดินไปก็โดนต้นไม้ขึ้น
 นั่นละจิตที่มีธรรมต่างกัน

เพราะฉะนั้นจึงเสาะแสวงหาที่ฟังของเราให้หนักแน่นเข้าไปเรื่อย ๆ แล้วก็อาศัยครูบา
 อาจารย์เรื่อย ฟังเราเรื่อยอาศัยท่านเรื่อย ฟังเราเรื่อย จนกระทั่งได้ฟังเราหนักเข้า ๆ ค่อย
 ปล่อยครูบาอาจารย์ออกมา ค่อยปล่อยออกมา ๆ ฟาดเสียจนเต็มเหนี่ยวแล้วแล้ว พอตัวแล้วที่
 นี้กราบท่านอย่างราบเลย อยู่ไหนก็ตามกราบอย่างราบเพราะความเห็นบุญเห็นคุณท่าน แต่จะ
 ไปเกาะไปยึดไปพันท่านไม่เกาะ ต่างกันอย่างนั้น นี่แหละหลักของใจเป็นอย่างนั้น ให้พากัน
 บำเพ็ญนะ

เราอย่าไปตื่นโลกตื่นสงสาร โลกนี้โลกของกิเลสหลอกสัตว์โลกนะ ไม่ใช่โลกธรรมดาโลก
 มีพิษมีภัยด้วย มันหลอกหลวงสัตว์โลกมาสักเท่าไรแล้วกิเลส ที่ว่ามีดตื้อ ๆ มีแต่กิเลสทำให้มีด
 นะ ธรรมท่านยับ ๆ แหยบ ๆ นั่นละมีมากมีน้อยแสดงอยู่ในหัวใจของผู้บำเพ็ญ ยิบ ๆ แหยบ ๆ
 แล้วก็ค่อยสว่างจ้าขึ้น ดวงใหญ่ขึ้น ๆ ก็สว่างจ้าเต็มที่

ที่ฟังของใจสำคัญมากนะ ตายแล้วจะไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว พากันติดกันดินเป็นบ้ำกับ
 แร่ธาตุต่าง ๆ ต้นไม้ ภูเขา ดินฟ้าอากาศระดาดดินสอไปอย่างนั้น ตายแล้วไม่มีอะไรติดตัว
 ส่วนที่จะได้ติดตัวไม่สนใจนี่ซิ ถึงได้เน้นหนักอยู่นี้ ทั้งดูทั้งดำทั้งว่าทุกสิ่งทุกอย่าง บางทีโลกเขา
 จะถือว่าเป็นความหยาบโลนก็มี แต่เราไม่ได้มีเจตนาอย่างนั้น เรามุ่งไปเพื่ออรรถเพื่อธรรม
 เป็นแถวธรรมทางเดินของธรรมทั้งนั้นที่พูดไปนี้ไม่ใช่ทางเดินของกิเลส ว่าสกปรกโสภมหรือว่า
 หยาบ ๆ โลน ๆ นั่นเป็นเรื่องของกิเลสมันตื้ออันธรรมะไม่ให้พูดถึงเรื่องของมัน ว่าอย่างนั้น

เถอะนะ แต่ธรรมนี้ตีเข้าไป ๆ ธรรมเดินแถวธรรมแต่กิเลสเป็นกิเลสอยู่อย่างนั้นจะว่าไง ถ้าว่า
ไม่อยากให้เขาตำหนิ ทำสกปรกทำไมถ้าไม่อยากให้ว่ากันให้พินกัน นี่ก็พินกันชิมันสกปรกตรง
ไหนพินกันตรงนั้นซิจะว่าไง

เอาละที่นี่ให้พร